

INTERNATIONAL
EJER 2018
CONGRESS

Vth INTERNATIONAL EURASIAN
EDUCATIONAL RESEARCH CONGRESS

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

EJERCONGRESS 2018 CONFERENCE PROCEEDINGS

2-5 Mayıs 2018
Akdeniz Üniversitesi

2-5 May 2018
Akdeniz University

**Vth INTERNATIONAL EURASIAN
EDUCATIONAL RESEARCH CONGRESS**

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

EJERCONGRESS 2018 CONFERENCE PROCEEDINGS

2-5 Mayıs 2018

Akdeniz Üniversitesi

2-5 May 2018

Akdeniz University

ANI YAYINCILIK

ANKARA

Vth INTERNATIONAL EURASIAN EDUCATIONAL RESEARCH CONGRESS

EJERCONGRESS 2018 BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI
EJERCONGRESS 2018 CONFERENCE PROCEEDINGS

Anı Yayıncılık
Kızılırmak Sokak 10/A
Bakanlıklar / Ankara
Basım tarihi : 15 Haziran 2018
Tel : 0 312 425 81 50 pbx
Fax : 0 312 425 81 11
info @aniyayincilik.com.tr
ejercongress2018gmail.com
www.http://.aniyayincilik.com.tr
ISBN: 978-605-170-218-6

Kongre Onursal Başkanları

Prof. Dr. Mustafa ÜNAL, Akdeniz Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Veysel SÖNMEZ, EJER Kurucu Editörü

Kongre Başkanları

Prof. Dr. Mehmet CANBULAT, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı
Doç. Dr. Şakir ÇINKIR, EJER Editörü

Düzenleme Kurulu Başkanları

Doç. Dr. Bayram BIÇAK, Akdeniz Üni. Eğitim Fakültesi Dekan Yardımcısı
Doç. Dr. Bekir DİREKÇİ, Akdeniz Üni. Eğitim Fakültesi Dekan Yardımcısı

Kongre Genel Sekreteri

Dilek ERTUĞRUL, EJER

Düzenleme Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Ali Sabancı
Prof. Dr. Erdoğan Köse
Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA
Prof. Dr. İlhan Günbayı
Prof. Dr. Mehmet Canbulat
Prof. Dr. Mualla Aksu
Doç. Dr. Ahmet Zeki Güven
Doç. Dr. Alper Sinan
Doç. Dr. Binnur İltter Genç
Doç. Dr. Kemal Kayıkçı
Doç. Dr. Esme Hacıminoğlu
Doç. Dr. Fatma Ünal
Doç. Dr. Sakine Gülfem Çakır
Doç. Dr. Ramazan Karataş
Doç. Dr. Sait Bulut
Doç. Dr. Süleyman Karataş
Yrd. Doç. Dr. Arzu Taşdelen Karçkay
Yrd. Doç. Dr. Ayşenur Kutluca Canbulat
Yrd. Doç. Dr. Eren Vural

Yrd. Doç. Dr. Güçlü Şekercioğlu
Yrd. Doç. Dr. Hakan Kogar
Yrd. Doç. Dr. Mevlüt Gülmez
Yrd. Doç. Dr. Nesrin Diler Sönmez
Yrd. Doç. Dr. Ömür Gürel SELİMOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Şerife Koza Çiftçi
Yrd. Doç. Dr. Türkan Aksu
Ar. Gör. Abdulkadir Kurt
Ar. Gör. Ayşe Bilicioğlu
Ar. Gör. Bilal Şimşek
Ar. Gör. Burak Asma
Ar. Gör. Emine Ela Kök
Ar. Gör. Emre Kayasandık
Ar. Gör. Merve Ayvalı
Ar. Gör. Merve Türk
Ar. Gör. Nazike Avcı
Ar. Gör. Orhan Ünal
Öğ Gör. Seval Apaydın

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Abbas TÜRNÜKLÜ
Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN
Prof. Dr. Abdülkadir MASKAN
Prof. Dr. Adil TÜRKÖĞLU
Prof. Dr. Adnan ERKUŞ
Prof. Dr. Ahmet DUMAN
Prof. Dr. Ahmet İlhan ŞEN
Prof. Dr. Ahmet Zafer GÖKÇAKAN
Prof. Dr. Alev ÖNDER
Prof. Dr. Ali SABANCI
Prof. Dr. Ali TAŞKIN
Prof. Dr. Ali BÜLBÜL
Prof. Dr. Ali Günay BALIM
Prof. Dr. Ali İlker GÜMÜŞELİ
Prof. Dr. Ali Osman ALAKUŞ
Prof. Dr. Ali Osman GÜNDOĞAN
Prof. Dr. Ali Osman ÖZTÜRK
Prof. Dr. Ali TAŞ
Prof. Dr. Alim KAYA
Prof. Dr. Anita PIPERE, Daugavpils, LATVIA
Prof. Dr. Arda ARIKAN
Prof. Dr. Arif SARIÇOBAN
Prof. Dr. Asuman DUATEPE PAKSU
Prof. Dr. Atilla CAVKAYTAR
Prof. Dr. Ayhan YILMAZ
Prof. Dr. Ayla OKTAY
Prof. Dr. Aysel KÖKSAL AKYOL
Prof. Dr. Ayşe KIRAN
Prof. Dr. Ayşe BALCI KARABOĞA
Prof. Dr. Ayşe ESRA ASLAN
Prof. Dr. Ayşe Rezan ÇEÇEN EROĞUL
Prof. Dr. Ayşegül DALOĞLU
Prof. Dr. Ayşen BAKIOĞLU
Prof. Dr. Ayten GENÇ
Prof. Dr. Beatrice ADEARA
Prof. Dr. Belma HANEDAR
Prof. Dr. Belma TUĞRUL
Prof. Dr. Berrin AKMAN
Prof. Dr. Binnur YEŞİLYAPRAK
Prof. Dr. Birgit PEPIN, Sor
Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU
Prof. Dr. Bülbin SUCUOĞLU
Prof. Dr. Cahit KAVCAR
Prof. Dr. Celal BAYRAK
Prof. Dr. Çavuş ŞAHİN
Prof. Dr. Danny WYFFELS
Prof. Dr. David BRIDGES
Prof. Dr. Derin ATAY
Prof. Dr. Didem Müge SİYEZ
Prof. Dr. Dursun DİLEK
Prof. Dr. Efe AKBULUT
Prof. Dr. Ekber TOMUL
Prof. Dr. Elif ÜSTÜN
Prof. Dr. Emine AHMETOĞLU
Prof. Dr. Emine KOLAÇ
Prof. Dr. Erdal TOPRAKÇI
Prof. Dr. Erdiç DURU

Prof. Dr. Erdoğan Köse
Prof. Dr. Erol KUYURTAR
Prof. Dr. Erten GÖKÇE
Prof. Dr. Esmahan AĞAOĞLU
Prof. Dr. F. Çağlayan DİNÇER
Prof. Dr. Fatma AÇIK
Prof. Dr. Fatma ÇELİKKAYAPINAR
Prof. Dr. Fatma HAZIR BIKMAZ
Prof. Dr. Fidan KORKUT OWEN
Prof. Dr. Figen ÇOK
Prof. Dr. Filiz BİLGE
Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ
Prof. Dr. Fulya Öztaş
Prof. Dr. Funda ACDİREK ARLAR
Prof. Dr. Gabil Adilov
Prof. Dr. Gelengül HAKTANIR
Prof. Dr. Gery McNamara
Prof. Dr. Gıyasettin DEMİRHAN
Prof. Dr. Gökay YILDIZ
Prof. Dr. Gölge SEFEROĞLU
Prof. Dr. Gönül AKÇAMETE
Prof. Dr. Gülden UYANIK BALAT
Prof. Dr. Günseli YILDIRIM
Prof. Dr. Hakan Sert
Prof. Dr. Handan Asude BAŞAL
Prof. Dr. Hasan ARSLAN
Prof. Dr. Hasan COŞKUN
Prof. Dr. Hasan PEKMEZCİ
Prof. Dr. Hasan Hüseyin AKSOY
Prof. Dr. Hatice Ferhan ODABAŞI
Prof. Dr. Hatice Nur ERKIZA
Prof. Dr. Hayri ERTAN
Prof. Dr. Hediye Şule AYCAN
Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA
Prof. Dr. Hülya GÜR
Prof. Dr. Hüseyin Gazi TOPDEMİR
Prof. Dr. Hüseyin KIRAN
Prof. Dr. İbrahim GÜNER
Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM
Prof. Dr. İlhan GÜNBAİYR
Prof. Dr. İnyet AYDIN
Prof. Dr. İsmail AYDOĞAN
Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU
Prof. Dr. İsmail Hakkı ERTEN
Prof. Dr. İsmail Hakkı MİRİCİ
Prof. Dr. İzzet GÖRGEN
Prof. Dr. Jale ÇAKIROĞLU
Prof. Dr. Joe OHARA
Prof. Dr. Jordanescu EUGEN
Prof. Dr. Kürşat EĞİLMEZ
Prof. Dr. Kürşat YILMAZ
Prof. Dr. Kerim GÜNDOĞDU
Prof. Dr. Lale ALTINKURT
Prof. Dr. Levent TURAN
Prof. Dr. Leyla HARPUTLU
Prof. Dr. Mehmet ARSLAN
Prof. Dr. Mehmet BEKDEMİR

- Prof. Dr. Mehmet CANBULAT
Prof. Dr. Mehmet DEMİREZEN
Prof. Dr. Mehmet ELGÜN
Prof. Dr. Mehmet GÜNAY
Prof. Dr. Mehmet GÜVEN
Prof. Dr. Mehmet KÜÇÜK
Prof. Dr. Mehmet Halil SOLAK
Prof. Dr. Mehtap ÇAKAN
Prof. Dr. Melek KALKAN
Prof. Dr. Mithat AYDIN
Prof. Dr. Mualla AKSU
Prof. Dr. Mukaddes ERDEM
Prof. Dr. Murat ÖZBAY
Prof. Dr. Musa DİKMENLİ
Prof. Dr. Mustafa BULUŞ
Prof. Dr. Mustafa ÇELİKTEN
Prof. Dr. Mustafa GÜNDÜZ
Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR
Prof. Dr. Mustafa Volkan COŞKUN
Prof. Dr. Mübeccel Sara GÖNEN
Prof. Dr. Münevver ÇETİN
Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU
Prof. Dr. Nergüz Bulut SERİN
Prof. Dr. Neriman ARAL
Prof. Dr. Nevide DELLAL
Prof. Dr. Nevin SAYLAN
Prof. Dr. Nizamettin KOÇ
Prof. Dr. Nihat AYCAN
Prof. Dr. Nilgün METİN
Prof. Dr. Nuray SENEMOĞLU
Prof. Dr. Nurettin ŞAHİN
Prof. Dr. Nuri DOĞAN
Prof. Dr. Nükhet DEMİRTAŞLI
Prof. Dr. Oğuz ÖZDEMİR
Prof. Dr. Orhan KARAMUSTAFAOĞLU
Prof. Dr. Osman TİTREC
Prof. Dr. Oya Gülelendam ERSEVER
Prof. Dr. Ozana URAL
Prof. Dr. Özgür Erdur BAKER
Prof. Dr. Ragıp ÖZYÜREK
Prof. Dr. Ramazan SEVER
Prof. Dr. Refik BALAY
Prof. Dr. Rengin ZEMBAT
Prof. Dr. Rifat MİSER
Prof. Dr. Ruhi SARP KAYA
Prof. Dr. Sadegül AKBABA ALTUN
Prof. Dr. Sadık KARTAL
Prof. Dr. Sadi SEFEROĞLU
Prof. Dr. Salih UŞUN
Prof. Dr. Savaş BAŞTÜRK
Prof. Dr. Sebahattin ÇEVİKBAŞ
Prof. Dr. Sedat SEVER
Prof. Dr. Seher BALCI ÇELİK
Prof. Dr. Seher SEVİM
Prof. Dr. Selahattin DİLİDÜZGÜN
Prof. Dr. Selahattin GELBAL
Prof. Dr. Sema BATU
Prof. Dr. Semra ERKAN
Prof. Dr. Semra SUNGUR
Prof. Dr. Serap NAZLI
Prof. Dr. Seval FER
Prof. Dr. Sevgi KÜÇÜKER
Prof. Dr. Sezgin VURAN
Prof. Dr. Şenel Poyrazlı
Prof. Dr. Sibel GÜNEYSU
Prof. Dr. Sinan ERTEN
Prof. Dr. Soner YILDIRIM
Prof. Dr. Söngül TÜMKAYA
Prof. Dr. Süleyman İNAN
Prof. Dr. Süleyman Solak
Prof. Dr. Sven PERSSON
Prof. Dr. Şule Bayraktar
Prof. Dr. Şükran TOK
Prof. Dr. Teoman KESERCİOĞLU
Prof. Dr. Tevhide KARGIN
Prof. Dr. Theo WUBBELS
Prof. Dr. Tohit GÜNEŞ
Prof. Dr. Tuğba YANPAR YELKEN
Prof. Dr. Türkan ARGON
Prof. Dr. Uğur SAK
Prof. Dr. Ursula CASANOVA
Prof. Dr. Vedat ÖZSOY
Prof. Dr. Yasemin BAYYURT
Prof. Dr. Yasemin Karaman KEPENEKÇİ
Prof. Dr. Yasemin KIRKGÖZ
Prof. Dr. Yasemin Koçak USLUEL
Prof. Dr. Yaşare AKTAŞ ARNAS
Prof. Dr. Yavuz AKPINAR
Prof. Dr. Yeter ŞAHİNER
Prof. Dr. Yeşim ÇAPA AYDIN
Prof. Dr. Yeşim FAZLIOĞLU
Prof. Dr. Yıldız GÜVEN
Prof. Dr. Yusif MAMMADOV
Prof. Dr. Yusuf BUDAK
Prof. Dr. Yüksel KAVAK
Prof. Dr. Zekeriya GÜNEY
Prof. Dr. Zekeriya NARTGÜL
Prof. Dr. Zeynep Deniz YÖNDEM
Doç. Dr. Zuhai OKAN
Doç. Dr. Abdullah UĞUR
Doç. Dr. Abdurrahman ŞAHİN
Doç. Dr. Abdülkadir ERDOĞAN
Doç. Dr. Adnan KAN
Doç. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU
Doç. Dr. Ahmet Erdoğan
Doç. Dr. Ahmet Naci ÇOKLAR
Doç. Dr. Ahu ARICIOĞLU
Doç. Dr. Ali DELİCE
Doç. Dr. Ali ERSOY
Doç. Dr. Ali ESGİN
Doç. Dr. Ali Fuat ARICI
Doç. Dr. Ali MEYDAN
Doç. Dr. Ali ÜNAL
Doç. Dr. Ali YILDIZ
Doç. Dr. Alper ÇİLTAŞ
Doç. Dr. Alper SİNAN
Doç. Dr. Aslı UZ BAŞ
Doç. Dr. Asım ÇİVİTÇİ
Doç. Dr. Asiye İVRENDİ
Doç. Dr. Asiye TOKER GÖKÇE

- Doç. Dr. Atılgan ERÖZKAN
Doç. Dr. Atilla YILDIRIM
Doç. Dr. Ayalp Talun İNCE
Doç. Dr. Aycan Çiçek SAĞLAM
Doç. Dr. Aydın BALYER
Doç. Dr. Ayfer ŞAHİN
Doç. Dr. Ayhan Kürşat ERBAŞ
Doç. Dr. Aylin CAM
Doç. Dr. Aynur BOZKURT BOSTANCI
Doç. Dr. Ayperi DİKİCİ SİĞİRTMAÇ
Doç. Dr. Ayşe ÇİFTÇİ
Doç. Dr. Ayşe MEMİŞ
Doç. Dr. Aysen Esen ÇOBAN
Doç. Dr. Ayşe OĞUZ ÜNVER
Doç. Dr. Ayşegül Amanda YEŞİLBURSA
Doç. Dr. Ayşenur Büyükgöze Kavas
Doç. Dr. Aytunga OĞUZ
Doç. Dr. Bahadır ERİŞTİ
Doç. Dr. Bahadır YANIK
Doç. Dr. Bahadır YILDIZ
Doç. Dr. Bahar DEMİR
Doç. Dr. BAKİ DUY
Doç. Dr. Banu Altunay Arslantekin
Doç. Dr. Bayram AŞILIOĞLU
Doç. Dr. Bayram BAŞ
Doç. Dr. Bayram BIÇAK
Doç. Dr. Bayram ÇETİN
Doç. Dr. Bayram TAY
Doç. Dr. Behçet ÖZNACAR
Doç. Dr. Bekir DİREKÇİ
Doç. Dr. Bilal DUMAN
Doç. Dr. Bilge CAN
Doç. Dr. Bilge Uzun
Doç. Dr. Binnur GENÇ İLTER
Doç. Dr. Binnur İlter GENÇ
Doç. Dr. Birsen DOĞAN
Doç. Dr. Buket YAKMACI GÜZEL
Doç. Dr. Burcu Şenler
Doç. Dr. Bülent AYDOĞDU
Doç. Dr. Bülent ÇETİNKAYA
Doç. Dr. Canan ASLAN
Doç. Dr. Celal Tayyar UĞURLU
Doç. Dr. Cem Ali Gizir
Doç. Dr. Cem BALÇIKANLI
Doç. Dr. Cem GÜZELLER
Doç. Dr. Cemal Ergin EKİNCİ
Doç. Dr. Cemalettin İPEK
Doç. Dr. Cengiz ŞAHİN
Doç. Dr. Cevat ELMA
Doç. Dr. Coşkun KÜÇÜKTEPE
Doç. Dr. Çağlar ÇAĞLAR
Doç. Dr. Çetin TÜRKYLMAZ
Doç. Dr. Çiğil Aykut
Doç. Dr. Demet YAYLI
Doç. Dr. Derya ASI
Doç. Dr. Derya YAYLI
Doç. Dr. Dilek ÇELİKLER
Doç. Dr. Dilek Gençtanırım Kurt
Doç. Dr. Dilek TANIŞLI
Doç. Dr. Dilek Yelda KAĞNICI
Doç. Dr. Duygu SÖNMEZ
Doç. Dr. Eda ÜSTÜNEL
Doç. Dr. Ekrem Levent İlhan
Doç. Dr. Elif ÇELEBİ ÖNCÜ
Doç. Dr. Elif Sazak PINAR
Doç. Dr. Elif TÜRNÜKLÜ
Doç. Dr. Elvan ŞAHİN
Doç. Dr. Emre ÜNAL
Doç. Dr. Eray ÇELİK
Doç. Dr. Erkut KONTER
Doç. Dr. Erhan Ertekin
Doç. Dr. Ersen Yazıcı
Doç. Dr. Esin ATAV
Doç. Dr. Esmâ Buluş KIRIKKAYA
Doç. Dr. Esmâ HACİEMİNOĞLU
Doç. Dr. F. Ebru İKİZ
Doç. Dr. Fatma ÖZMEN
Doç. Dr. Fatma ÇALIŞANDEMİR
Doç. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI
Doç. Dr. Fatma ÜNAL
Doç. Dr. Figen ERSOY
Doç. Dr. Filiz KABAPINAR
Doç. Dr. Firdevs SAVI ÇAKAR
Doç. Dr. Füsün ALACAPINAR
Doç. Dr. Funda NAYIR
Doç. Dr. Gaye TUNCER TEKSÖZ
Doç. Dr. Gökhan ÇETİNKAYA
Doç. Dr. Gül ÜNAL ÇOBAN
Doç. Dr. Gülden Uyanık BALAT
Doç. Dr. Gülfem Sezen BALÇIKANLI
Doç. Dr. Gürcü Koç ERDAMAR
Doç. Dr. Gürsoy AKÇA
Doç. Dr. Hacer Hande UYSAL
Doç. Dr. Hakan ATILGAN
Doç. Dr. Hakan ÜLPER
Doç. Dr. Halise Pelin KARASU
Doç. Dr. Hamit YOKUŞ
Doç. Dr. Harun ŞAHİN
Doç. Dr. Hasan BAĞCI
Doç. Dr. Hasan DEMİRTAŞ
Doç. Dr. Hasan GÜRGÜR
Doç. Dr. Hasan HALUK ERDEM
Doç. Dr. Hatice AKKOÇ
Doç. Dr. Hatice BAKKALOĞLU
Doç. Dr. Hatice BEKİR
Doç. Dr. Hatice ODACI
Doç. Dr. Hilal AKTAMIŞ
Doç. Dr. Hülya ŞAHİN BALTACI
Doç. Dr. Hünkar KORKMAZ
Doç. Dr. Hüseyin KÜÇÜKÖZER
Doç. Dr. Hüseyin YOLCU
Doç. Dr. Işıl Kabakçı YURDAKUL
Doç. Dr. İlhan KARATAŞ
Doç. Dr. İlhan YALÇIN
Doç. Dr. İlike EVİN GENCEL
Doç. Dr. İlnur Çifci TEKİNARSLAN
Doç. Dr. İsmail HAKKI KIZILOĞLU
Doç. Dr. Kadir BEYCİOĞLU
Doç. Dr. Kamile DEMİR
Doç. Dr. Kasım YILDIRIM

Doç. Dr. Kaya YILDIZ
Doç. Dr. Kaya YILMAZ
Doç. Dr. Kazım ÇELİK
Doç. Dr. Kemal KAYIKÇI
Doç. Dr. Kemal Sinan ÖZMEN
Doç. Dr. Kenan ÖZCAN
Doç. Dr. Kürşat YENİLMEZ
Doç. Dr. Kürşad YILMAZ
Doç. Dr. Levent MERCİN
Doç. Dr. Lütfi ÜREDİ
Doç. Dr. Maide ORÇAN
Doç. Dr. Martha LASH
Doç. Dr. Mehmet AÇIKALIN
Doç. Dr. Mehmet Akif OCAK
Doç. Dr. Mehmet Ali AKINCI
Doç. Dr. Mehmet Fatih ÖZMANTAR
Doç. Dr. Mehmet TEYFUR
Doç. Dr. Melek ÇAKMAK
Doç. Dr. Melek DEMİREL
Doç. Dr. Meliha YILMAZ
Doç. Dr. Mine ALADAĞ
Doç. Dr. Murat ÖZDEMİR
Doç. Dr. Murat BALKIS
Doç. Dr. Mustafa Bahşi
Doç. Dr. Mustafa Doğru
Doç. Dr. Mustafa Levent İNCE
Doç. Dr. Mustafa ÖZMUSUL
Doç. Dr. Mustafa Sami TOPÇU
Doç. Dr. Nebil REYHANİ
Doç. Dr. Necdet AYKAÇ
Doç. Dr. Necdet KONAN
Doç. Dr. Necmi GÖKYER
Doç. Dr. Nermin ÖNER KORUKLU
Doç. Dr. Nesrin ÖZDENER
Doç. Dr. Neşe TERTEMİZ
Doç. Dr. Nihat ŞAD
Doç. Dr. Nihan DEMİRKASIMOĞLU
Doç. Dr. Nil DUBAN
Doç. Dr. Nilgün Açık ÖNKAŞ
Doç. Dr. Nilgün SEÇKEN
Doç. Dr. Nilgün YENİCE
Doç. Dr. Nilgün TAŞTAN
Doç. Dr. Nurgül Akmanoğlu
Doç. Dr. Oktay Aslan
Doç. Dr. Oylum AKKUŞ
Doç. Dr. Ömer ADIGÜZEL
Doç. Dr. Ömer Faruk TUTKUN
Doç. Dr. Özcan DOĞAN
Doç. Dr. Özgür YILDIZ
Doç. Dr. Özlem KARAIRMAK
Doç. Dr. Özlem Tagay
Doç. Dr. Paşa Tevfik CEPHE
Doç. Dr. Pınar SARP KAYA
Doç. Dr. Ramazan KARATAŞ
Doç. Dr. Recep ERCAN
Doç. Dr. Rüyam KÜÇÜKSÜLEYMANOĞLU
Doç. Dr. Sabahat BURAK
Doç. Dr. Sabahattin DENİZ
Doç. Dr. Sabri SİDEKLİ
Doç. Dr. Sait AKBAŞLI

Doç. Dr. Sait BULUT
Doç. Dr. Sait ULUÇ
Doç. Dr. Salih Paşa MEMİŞOĞLU
Doç. Dr. Sakine Gülfem ÇAKIR
Doç. Dr. Sedat IŞIKLI
Doç. Dr. Sedat UÇAR
Doç. Dr. Sedef CANBAZOĞLU BİLİCİ
Doç. Dr. Serap EMİR
Doç. Dr. Seval ERDEN
Doç. Dr. Sevgi ÖZGÜNGÖR
Doç. Dr. Sevinc ALİYEVA
Doç. Dr. Sinan Ayan
Doç. Dr. Sinem Seze Evcan
Doç. Dr. Süleyman CAN
Doç. Dr. Şahin KESİCİ
Doç. Dr. Şakir ÇINKIR
Doç. Dr. Şendil CAN
Doç. Dr. Şengül S. ANAGÜN
Doç. Dr. Şerife YÜCESOY
Doç. Dr. Şevki KÖMÜR
Doç. Dr. Şükrü ADA
Doç. Dr. Şükran DİLİDÜZGÜN
Doç. Dr. Tuğba Sarı
Doç. Dr. Turan Akman ERKILIÇ
Doç. Dr. Tuncay AKÇADAĞ
Doç. Dr. Tuncay ÖGRETMEN
Doç. Dr. Tülin GÜLER
Doç. Dr. Türkan Doğan
Doç. Dr. Türkay Nuri TOK
Doç. Dr. Ümit ŞAHBAZ
Doç. Dr. Tuğba ÇELİK
Doç. Dr. Vural HOŞGÖRÜR
Doç. Dr. Yahya ALTINKURT
Doç. Dr. Yalçın YALAKI
Doç. Dr. Yaşar KONDAKÇI
Doç. Dr. Yagut ALİYEVA
Doç. Dr. Yılmaz TONBUL
Doç. Dr. Yusuf ŞAHİN
Doç. Dr. Yücel KABAPINAR
Doç. Dr. Uğur AKIN
Doç. Dr. Vesile ALKAN
Doç. Dr. Yasemin Ergenekon
Doç. Dr. Zeliha YAZICI
Doç. Dr. Zeynep Karataş
Yrd. Doç. Dr. A. Cenden KARAMAN
Yrd. Doç. Dr. Abbas ERTÜRK
Yrd. Doç. Dr. Abdullah Cem ÖZAL
Yrd. Doç. Dr. Abdullah Mert
Yrd. Doç. Dr. Ahmet Cihangir
Yrd. Doç. Dr. Ahmet Zeki GÜVEN
Yrd. Doç. Dr. Ali Gürsan SARAÇ
Yrd. Doç. Dr. Ali KIŞ
Yrd. Doç. Dr. Ali ÖZKAYA
Yrd. Doç. Dr. Ali Serdar SAĞKAL
Yrd. Doç. Dr. Ahmet BAŞAL
Yrd. Doç. Dr. Arslan BAYRAM
Yrd. Doç. Dr. Arzu Karçkay TAŞDELEN
Yrd. Doç. Dr. Aslı TAYLI
Yrd. Doç. Dr. Aylin ÇAM
Yrd. Doç. Dr. Aynur BİLİR

- Yrd. Doç. Dr. Aysel Esen ÇOBAN
Yrd. Doç. Dr. Ayşe YENİLMEZ
Yrd. Doç. Dr. Ayşegül BAYRAKTAR
Yrd. Doç. Dr. Ayşegül Derman
Yrd. Doç. Dr. Ayşenur Kutluca Canbulat
Yrd. Doç. Dr. Ayten Kiriş AVAROĞULLARI
Yrd. Doç. Dr. Baki ŞAHİN
Yrd. Doç. Dr. Behsat Savaş
Yrd. Doç. Dr. Berna ARSLAN
Yrd. Doç. Dr. Berna AYGÜN
Yrd. Doç. Dr. Berna GÜCÜM
Yrd. Doç. Dr. Beyza Kapçak IŞIKSUNGUR
Yrd. Doç. Dr. Birsal AYBEK
Yrd. Doç. Dr. Buket Korkut RAPTİS
Yrd. Doç. Dr. Burcu AKHUN
Yrd. Doç. Dr. Burcu ŞENLER
Yrd. Doç. Dr. Burçak BOZ
Yrd. Doç. Dr. Canan KOÇ
Yrd. Doç. Dr. Cenk AKBIYIK
Yrd. Doç. Dr. Cem Sinan Arslan
Yrd. Doç. Dr. Cihat DEMİR
Yrd. Doç. Dr. Çetin ERDOĞAN
Yrd. Doç. Dr. Çiğdem Aldan KARADEMİR
Yrd. Doç. Dr. Demet BARAN BULUT
Yrd. Doç. Dr. Deniz GÜLLEROĞLU
Yrd. Doç. Dr. Didem AKYÜZ
Yrd. Doç. Dr. Didem ÇETİN
Yrd. Doç. Dr. Dilruba Kürüm YAPICIOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Elvan GÜNEL
Yrd. Doç. Dr. Emine ÇİL
Yrd. Doç. Dr. Emre EV ÇİMEN
Yrd. Doç. Dr. Engin ADER
Yrd. Doç. Dr. Enver YOLCU
Yrd. Doç. Dr. Erdal KÜÇÜKER
Yrd. Doç. Dr. Eren VURAL
Yrd. Doç. Dr. Erkan ÇER
Yrd. Doç. Dr. Erkan KIRAL
Yrd. Doç. Dr. Erkan TABANCALI
Yrd. Doç. Dr. Erol ÖZÇELİK
Yrd. Doç. Dr. Ertuğ CAN
Yrd. Doç. Dr. Evrim Çetinkaya Yıldız
Yrd. Doç. Dr. Evrim ERBİLGİN
Yrd. Doç. Dr. Eylem Dayı
Yrd. Doç. Dr. Ezgi Toplu Demirtaş
Yrd. Doç. Dr. Fatma Özlem SAKA
Yrd. Doç. Dr. Fatma TEZCAN
Yrd. Doç. Dr. Fatoş KORKMAZ
Yrd. Doç. Dr. Ferhan GÜNDÜZ
Yrd. Doç. Dr. Feride ÖZYILDIRIM GÜMÜŞ
Yrd. Doç. Dr. Filiz AKAR
Yrd. Doç. Dr. Gamze ABUR
Yrd. Doç. Dr. Gamze SART
Yrd. Doç. Dr. Gökçe GÖKALP
Yrd. Doç. Dr. Gökhan ARASTAMAN
Yrd. Doç. Dr. Gökhan Atik
Yrd. Doç. Dr. Göksu Gözen ÇITAK
Yrd. Doç. Dr. Güçlü ŞEKERCİOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Gözdegül ARIK KARAMIK
Yrd. Doç. Dr. Gülce COŞKUN ŞENTÜRK
Yrd. Doç. Dr. Gülenaz SELÇUK
Yrd. Doç. Dr. Gülfem Sarpkaya AKTAŞ
Yrd. Doç. Dr. Güliz AYDIN
Yrd. Doç. Dr. Güliz Karaarslan Semiz
Yrd. Doç. Dr. Gülten KOÇ
Yrd. Doç. Dr. Gülsüm AKYOL
Yrd. Doç. Dr. Hale KOÇER
Yrd. Doç. Dr. Hakan IŞIK
Yrd. Doç. Dr. Halim ÇAVUŞOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Halise Kader AYATA
Yrd. Doç. Dr. Halit KARALAR
Yrd. Doç. Dr. Handan GÜNEŞ
Yrd. Doç. Dr. Hasan Hüseyin AKSU
Yrd. Doç. Dr. Hatice FIRAT
Yrd. Doç. Dr. Hülya ERCAN
Yrd. Doç. Dr. Hülya ERTAŞ
Yrd. Doç. Dr. İdil Aksöz Efe
Yrd. Doç. Dr. İdris KAYA
Yrd. Doç. Dr. İker CIRIK
Yrd. Doç. Dr. Jacqueline GUSTAFSON
Yrd. Doç. Dr. Levent YAYCI
Yrd. Doç. Dr. Kaan Zülfikar DENİZ
Yrd. Doç. Dr. Kevser BAYKARA
Yrd. Doç. Dr. Levent ŞENYÜZ
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ulaş
Yrd. Doç. Dr. Melek ALTIPARMAK KARAKUŞ
Yrd. Doç. Dr. Meltem GÖNDEN
Yrd. Doç. Dr. Melihan Ünlü
Yrd. Doç. Dr. Metin AŞÇI
Yrd. Doç. Dr. Mevlüt GÜLMEZ
Yrd. Doç. Dr. Mustafa ALTINKÖK
Yrd. Doç. Dr. Muhammet AVAROĞULLARI
Yrd. Doç. Dr. Murat AKYILDIZ
Yrd. Doç. Dr. Murat ERTEN
Yrd. Doç. Dr. Mustafa GİRGİN
Yrd. Doç. Dr. Müge ADNAN
Yrd. Doç. Dr. Müge ŞEN
Yrd. Doç. Dr. Nebiye KORKMAZ
Yrd. Doç. Dr. Necla EKİNCİ
Yrd. Doç. Dr. Nesrin Diler SÖNMEZ
Yrd. Doç. Dr. Nigar İpek EĞİLMEZ
Yrd. Doç. Dr. Nilüfer ÖZCAN DEMİR
Yrd. Doç. Dr. Oğuzhan Dalkıran
Yrd. Doç. Dr. Onur İŞBULAN
Yrd. Doç. Dr. Onur Özmen
Yrd. Doç. Dr. Orkide Bakalım
Yrd. Doç. Dr. Osman Raşit IŞIK
Yrd. Doç. Dr. Ömer KUTLU
Yrd. Doç. Dr. Ömür Gürel SELİMOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Ömür KOÇ
Yrd. Doç. Dr. Öner ÇELİKKALELİ
Yrd. Doç. Dr. Özden FİDAN
Yrd. Doç. Dr. Özlem ALKAN ERSOY
Yrd. Doç. Dr. Özlem Yeşim ÖZBEK
Yrd. Doç. Dr. Pervin OYA TANERİ
Yrd. Doç. Dr. Pınar FETTAHLIOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Pınar Şafak
Yrd. Doç. Dr. Pınar YILDIZ
Yrd. Doç. Dr. Ramazan Şükrü PARMAKSIZ
Yrd. Doç. Dr. Raşit AVCI
Yrd. Doç. Dr. Rıza AKYÜREK

Yrd. Doç. Dr. Ruken AKAR VURAL
Yrd. Doç. Dr. Salih Çakmak
Yrd. Doç. Dr. Salim SEVER
Yrd. Doç. Dr. Saadet KURU ÇETİN
Yrd. Doç. Dr. Sabriye ŞENER
Yrd. Doç. Dr. Seda DONAT BACIOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Sedat İNCE
Yrd. Doç. Dr. Selmin BİLEN
Yrd. Doç. Dr. Sema ÜNLÜER
Yrd. Doç. Dr. Semra SÜTGİBİ
Yrd. Doç. Dr. Semra TİCAN BAŞARAN
Yrd. Doç. Dr. Serkan ARIKAN
Yrd. Doç. Dr. Serpil Alptekin
Yrd. Doç. Dr. Servet GÖZETLİK
Yrd. Doç. Dr. Sevda Barut
Yrd. Doç. Dr. Seval Deniz KILIÇ
Yrd. Doç. Dr. Seval KÜÇÜKTEPE
Yrd. Doç. Dr. Sevim SEVGİ
Yrd. Doç. Dr. Sezer Sabriye İKİZ
Yrd. Doç. Dr. Sezgi SARAÇ
Yrd. Doç. Dr. Sibel ÖZSOY
Yrd. Doç. Dr. Sibel TURHAN TUNA
Yrd. Doç. Dr. Simla COURSE
Yrd. Doç. Dr. Soner AKŞEHİRLİ
Yrd. Doç. Dr. Suat CAKOVA
Yrd. Doç. Dr. Süleyman KARATAŞ
Yrd. Doç. Dr. Sündüs Yerdelen
Yrd. Doç. Dr. Şadan ÖKMEN
Yrd. Doç. Dr. Şahin DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Şenay YAPICI
Yrd. Doç. Dr. Şerife Gonca ZEREN
Yrd. Doç. Dr. Şerife Koza ÇİFTÇİ
Yrd. Doç. Dr. Şeyda Deniz TARIM
Yrd. Doç. Dr. Şeyma Şengil AKAR
Yrd. Doç. Dr. Temel TOPAL
Yrd. Doç. Dr. Tuba YOKUŞ
Yrd. Doç. Dr. Tuğba HOŞGÖR
Yrd. Doç. Dr. Tuğba HORZUM
Yrd. Doç. Dr. Turgut TÜRKDOĞAN
Yrd. Doç. Dr. Türkan AKSU
Yrd. Doç. Dr. Uğur DOĞAN

Yrd. Doç. Dr. Ünal BOZYER
Yrd. Doç. Dr. Yusuf SÜLÜN
Yrd. Doç. Dr. Zafer TANGÜLÜ
Yrd. Doç. Dr. Zeynel HAYRAN
Yrd. Doç. Dr. Turgay ÜNALAN
Yrd. Doç. Dr. Vahit BADEMCİ
Yrd. Doç. Dr. Yasemin Taş
Yrd. Doç. Dr. Yıldız KIZILABDULLAH
Yrd. Doç. Dr. Yunus PINAR
Yrd. Doç. Dr. YÜCEL FİDAN
Yrd. Doç. Dr. Zehra Atbaşı
Yrd. Doç. Dr. Zeynep Atik
Yrd. Doç. Dr. Zeynep Eken
Yrd. Doç. Dr. Zeynep UĞURLU
Yrd. Doç. Dr. Zöhre KANMAZ KAYA
Dr. Ali YILMAZ
Dr. Bertan AKYOL
Dr. Birgül ÇAKIR
Dr. Burcu BECEREN ÖZDEMİR
Dr. Ersin ŞAHİN
Dr. Fatih BEKTAŞ
Dr. Göksel ERDEM
Dr. Gizem UYUMAZ
Dr. Hakan TURAN
Dr. Mahmut ARIKAN
Dr. Mehmet YAPICI
Öğr. Gör. Dr. Arzu ÖZKAN CEYLAN
Öğr. Gör. Dr. Berna AYTAÇ
Öğr. Gör. Dr. Hayal YAVUZ GÜZEL
Öğr. Gör. Dr. Mustafa Kemal ÖZTÜRK
Öğr. Gör. Dr. Oya AKYILDIZ
Öğr. Gör. Dr. Savaş CEYLAN
Öğr. Gör. Dr. Savaş ERGÜL
Öğr. Gör. Kazım ARTUT
Öğr. Gör. Murat CANPOLAT
Öğr. Gör. Nihal KURUOĞLU MACCARIO
Öğr. Gör. Sekvan KUZU
Arş. Gör. Birgül Çakır Yıldırım
Arş. Gör. Burak ASMA
Arş. Gör. Fatma Şeyma KOÇ

Uluslararası Düzenleme Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Christian Faltis, University of California, Davis, USA
Prof. Dr. Gery McNamara, Dublin City University, Dublin, IRELAND
Prof. Dr. James Banks, University of Washington, USA
Prof. Dr. Jennifer Mahon, University of Nevada, Reno, USA
Prof. Dr. Joe O'hara, Dublin City University, Dublin, IRELAND
Prof. Dr. Lynn Burlbaw, University of Texas A&M, USA
Prof. Dr. Mokter Hossain, University of Alabama, USA
Prof. Dr. Stephen Lafer, University of Nevada, Reno, USA
Doç. Dr. Ayşe Çiftçi, Purdue University, IN, USA
Doç. Dr. Ali ERSOY, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye
Doç. Dr. H. Eray ÇELİK, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van, Türkiye
Doç. Dr. Senel Poyrazlı, Penn State University, PA, USA
Assist. Professor, Tao Wang, University of Washington, Bothell, USA

Vth International Eurasian Educational Research Congress**Akdeniz Üniversitesi, Antalya/Türkiye****2-5 Mayıs 2018****Eposta: ejercongress2018@gmail.com Web: www.ejercongress.org****EJERCongress 2018 uluslararası davetli ve bildirili katılımcılar**

Davetli Konuşmacı	Kurum	Ülke
Prof. Irvin David Yalom	(Video Konferans)	ABD
Gerald Nasich	(Video Konferans)	ABD
Prof. Antonio De Puente	University of Illinois at Chicago	ABD
Prof. Jimmy De La Torre	Faculty of Education the University of Hong Kong	HONG KONG
Shadi Awwad	Elsevier	ÜRDÜN
Bildirili Katılımcı	Kurum	Ülke
<u>Dr. Robert Schovlle</u>	University of Wisconsin-Madison	ABD
<u>Doç. Dr. Hörmət Cavadov</u>	Bakü Devlet Üniversitesi	AZERBAYCAN
<u>Doç. Dr. Yağut Aliyeva</u>	Bakü Devlet Üniversitesi	AZERBAYCAN
<u>Prof. Dr. Rabiyyat Aslanova</u>	Bakü Devlet Üniversitesi	AZERBAYCAN
<u>Fatma Khanim Bunyatova</u>	Bakü Devlet Üniversitesi	AZERBAYCAN
<u>Sudaba Hasanova</u>	Bakü Devlet Üniversitesi	AZERBAYCAN
<u>Ammar Tekin</u>	The University Of Edinburgh	BİRLEŞİK KRALLIK
<u>Doç. Dr. Zouleykha Belabbes</u>	Chadli Bendjedid El Tarf University	CEZAYİR
<u>Doç. Dr. Liliana Mata</u>	"Vasile Alecsandri" University of Bacău	ROMANYA
<u>Doç. Nataliya Fedicheva</u>	Luhansk Taras Shevchenko National University, Ukraine	UKRAYNA
<u>Dr. Zakieh Asle Kandroodi</u>		İRAN
<u>Doç. Dr. Gökçe Keçeci</u>	Yakın Doğu Üniversitesi	KKTC
<u>Ayda Dali</u>	Lefke Avrupa Üniversitesi	KKTC
<u>Arş. Gör. Bilcan Bladanlı</u>	Doğu Akdeniz Üniversitesi	KKTC

Prof. Dr. Mehmet CANBULAT
Kongre Başkanı
Akdeniz Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dekanı

- (16395) Grupla Psikolojik Danışmada Süpervizyon ve Akran Süpervizyonu: Psikolojik Danışmanların Görüşleri**
ŞERİFE GONCA ZEREN / HACER YILDIRIM KURTULUŞ / TUBA KALAY / GÜLGÜN GECİN.....1849
- (16427) Çevrimiçi Psikolojik Danışma, Çevrimiçi Süpervizyon ve Çevrimiçi Akran Süpervizyonu Deneyimi: Psikolojik Danışmanların Görüşleri**
ŞERİFE GONCA ZEREN / YAĞMUR AMANVERMEZ / SEHER MERVE ERUS.....1851
- (17685) Kariyer Danışmanlığında Kaos Kuramı Üzerine Bir İnceleme**
ARZU BUYRUK GENÇ / ŞERİFE GONCA ZEREN / EMEL BULUT 1854
- (17244) Anaokulu ve İlkokul İdare Kadrosunun Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerine Karşı Mesleki Bakış Açılarının Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Motivasyonuna Etkisi: Nitel Çalışma**
NURTEN KARA / HAMİT ÖZEN.....1856
- (17714) Koklear İmplantlı Yetişkinlerin Sesletim ve İşitsel Ayırt Etme Becerilerinin İncelenmesi**
DUYGU BÜYÜKKÖSE / MEHMET CEM GİRGİN.....1859
- (17361) Diferansiyel Denklemler Öğretimindeki Yaklaşımlar ve Öğrenci Zorluklarının Öğretim Elemanı Görüşlerine Dayalı Olarak İncelenmesi**
AYHAN AYDIN / FİGEN UYSAL 1861

(17361) Diferansiyel Denklemler Öğretimindeki Yaklaşımlar ve Öğrenci Zorluklarının Öğretim Elemanı Görüşlerine Dayalı Olarak İncelenmesi**AYHAN AYDIN**

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ

FİGEN UYSAL

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ

ÖZET**Problem Durumu**

Bir fonksiyon ve bu fonksiyonun çeşitli mertebeden türevleri arasındaki ilişkiden oluşan diferansiyel denklem, yükseköğretim matematiğinde önemli kavramlardan biridir. Uygulamalı matematik, mühendislik, gibi pek çok bilim dalında günlük yaşam problemlerini modellerken kullanılabilen diferansiyel denklemlerin tarihi 17. yüzyıla dayanmaktadır. Cebirsel çözüm yaklaşımı bu yüzyılda ortaya çıkmıştır ve en çok kullanılan yöntemdir. Daha sonraları 18. yüzyılda diferansiyel denklemler için sayısal yaklaşımlar ve hesap yöntemleri gelişmeye başlamış, 19. yüzyıl ve sonrasında da grafiksel çözümler keşfedilmiş ve diferansiyel denklemler için geometrik yorumlar yapılarak çözümler üretilmeye çalışılmıştır (Sevimli, 2006). Diferansiyel denklemlerin çözümü için, cebirsel (analitik), nümerik (sayısal) ve nitel (grafiksel) olmak üzere üç yaklaşım söz konusudur (Arslan, 2008).

Uygulamalı bilim dalında öğrenim gören öğrencilerin alanları ile ilgili karşılaştıkları bir problemi çözerken, diferansiyel denklem kavramından nasıl yararlanacakları ve elde edilen çözümü nasıl yorumlayacakları diferansiyel denklem öğretiminin konusudur. Alan yazında konu ile ilgili araştırmalar oldukça sınırlıdır (Akkuş, 2014). Yapılan çalışmalar a) farklı öğretim yöntemleri kullanılarak konunun öğretimi, b) diferansiyel denklem öğreniminde öğrencilerin karşılaştığı zorluklar ve yapılan hatalar olmak üzere iki başlıkta ele alınabilir. Geleneksel öğretim yöntemlerine alternatif olarak sorgulama temelli yaklaşımın öne çıktığı görülmektedir (Rasmussen ve Kwon, 2007). Bu yaklaşımın temel prensiplerinden biri öğrencilere sorgulayıcı ve sebeplerini anlamaya çalışan bir matematiksel düşünce yeteneği kazandırmaktır. Bununla birlikte öğrencilere matematiksel fikirlerini yorumlama ve üretmeyi, ardından, öğrencilerin düşünceleri ışığında yeni matematiksel fikirler üretmelerini ve son olarak da yeni sorular ve problemler için çözümler üretmelerini hedefleyen bir yol izlenir. Diğer yöntemler olarak, gerçekçi matematik öğretimi (Kwon, 2002), bilgisayar destekli öğretim (Maat ve Zakaria, 2011; Slaviv ve ark., 2002), web tabanlı öğretim (Salem ve Abudiyab, 2006), proje tabanlı öğretim (Jegdic, 2011) ve harmanlanmış öğrenme yöntemi (Akkuş, 2014) gösterilebilir.

Diferansiyel denklemlerin anlaşılması süreci ileri matematiksel düşünme becerileri gerektirdiğinden (Rasmussen, 1997) öğrencilerin gerek kavramın doğasından gerekse öğretim ortam ve yöntemlerinden kaynaklı bazı zorluklar yaşadıkları görülmektedir (Rasmussen, 1997, Allen, 2006). Sevimli (2016) yaptığı derleme çalışmasında bu zorlukları, *kavramsal anlama yerine işlemsel anlama, muhakeme zorluğu, kavram yanlılığı ve son olarak da temsiller arası geçiş zorluğu* olarak sıralamaktadır.

Diferansiyel denklemler konusunun öğretimine yönelik ülkemiz bazında yapılan çalışmaların oldukça az sayıda olduğu söylenebilir. Örneğin, Aslan (2010a) cebirsel çözümlere odaklanmış geleneksel öğretim yönteminin öğrencilerin diferansiyel denklemlerin kavramsal ve pratik öğrenmelerine olan etkilerini incelemiştir. Diğer bir çalışmada öğrencilerin öğrenmeleri ve karşılaştıkları zorlukları araştırmıştır (Arslan, 2010b). Akkuş (2014) çalışmasında diferansiyel denklemler öğretiminde harmanlanmış eğitim modelinin öğrencilerin akademik başarıları ve motivasyonları üzerindeki etkilerini, Sevimli (2016) ise diferansiyel denklemler için eğitim alanında yapılan araştırmaların bir derlemesini sunmuştur. Ülkemizde yapılan bu az sayıdaki çalışmalarda da vurgulandığı üzere, diferansiyel denklemlerin öğretimi ile ilgili gerek matematik, fizik, mühendislik gibi uygulamalı bilim dallarında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin yaşadıkları zorlukların belirlenmesine gerekse uygulanan öğretim yöntemleri ve bunların etkililiği ile birlikte alternatif yaklaşımların değerlendirilmesinin araştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Buradan hareketle bu çalışmanın amacı ülkemizde diferansiyel denklemlerin öğretiminde kullanılan yaklaşımları ve karşılaşılan zorlukları öğretim elemanlarının görüşlerine dayalı olarak incelemektir.

Bu kapsamda bu çalışmanın problemleri şunlardır: Diferansiyel denklemlerin öğretiminde kullanılan yaklaşımlar nelerdir? Diferansiyel denklemlerin öğretiminde öğrencilerin karşılaştığı zorluklar nelerdir? Diferansiyel denklemlerim öğretimi ile ilgili öğretici görüşleri nelerdir?

Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada betimsel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Betimsel araştırmalar mevcut durumu veya geçmişten gelen sorunları inceleyen araştırmadır. Genelde verilen bir durumu aydınlatmak, standartlar doğrultusunda değerlendirmeler

yapmak ve olaylar arasında olası ilişkileri ortaya çıkarma amaçlı araştırmalardır. Bu tür araştırmalarda amaç incelenen durumu etraflıca tanımlamak ve açıklamaktır (Gurbetoğlu, 2015).

Çalışmanın örnekleme, her bölgeden en az bir üniversiteden seçilmek üzere diferansiyel denklemler dersini yürüten ya da yürütmüş olan öğretim elemanlarından oluşmaktadır.

Araştırmada öncelikle diferansiyel denklemler öğretimine ilişkin akademideki derslerin yürütülmesine ilişkin bir taban oluşturmak amacı ile ülkemizin belli başlı üniversitelerinde okutulmakta olan adi diferansiyel denklemler derslerinin dönem, kapsam (içerik) ve kullanılan kaynaklar başlıkları üzerinden incelemesi yapılacaktır. Daha sonra kullanılan kaynaklardan ders kitabı olarak tercih edilen belli başlı kitapların içerik incelemesi yapılacaktır. Bunu yapmaktaki amaç tercih edilen kaynaklardaki içerikleri belirlemek hem de yukarıda da ayrıntıları ile açıklanan yöntemlerinden hangilerine yer verildiğini belirlemektir. Araştırmada başlıca veri toplama aracı olarak ise üniversite seviyesindeki adi diferansiyel denklemler konusunun öğretiminde kullanılan yaklaşımlar ve yaşanan zorlukları belirlemek üzere üniversitelerin fen veya mühendislik fakültelerinde diferansiyel denklemler dersini yürüten ya da yürütmüş olan öğretim elemanlarına uygulanacak olan görüş formudur.

Veri toplama araçlarından elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilecektir. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2003; akt. Özdemir, 2010).

Özet

Diferansiyel denklemler fen ve mühendislik fakültelerinin genellikle ikinci sınıftan itibaren gösterilen ve uygulamalı matematiğin önemli bir alanı olmakla birlikte, anlaşılma süreci ileri matematiksel düşünme becerileri gerektirmektedir. Ancak geleneksel öğretim ortamlarında bu beceriyi geliştirmeyi ve kullanmayı destekleyen içerikler sınırlıdır (Rasmussen, 2001). Bu sebepten konunun öğretimine kullanılan yöntemler önem kazanmaktadır. Teknoloji ve bilgisayar destekli programların gelişmeye başlaması ile diferansiyel denklemler için analitik çözümler yapılamadığı durumlarda geometrik yorumlarda yapılarak, çözüm için farklı yollar geliştirilmiştir. Diferansiyel denklemlerin çözümünde üç tür hesap yöntemi göze çarpmaktadır. Bunlar; cebirsel, geometrik ve sayısal hesap yöntemleridir. Bu yöntemlerin kullanılması ile diferansiyel denklemlerin çözümlerinde kullanılacak farklı yaklaşımlar ise sırasıyla analitik, nitel ve nümerik yaklaşımlardır. Bu yaklaşımların birini diğerine tercih etmek oldukça güçtür, bundan dolayı birbirini tamamlayıcı olarak kullanmak gerekmektedir (Arslan, 2008; Rasmussen, 1997). Diferansiyel denklemler öğretimi konusunda ülkemizde yapılan az sayıdaki çalışmalarda da vurgulandığı üzere, diferansiyel denklemlerin öğretimi ile ilgili gerek matematik, fizik, mühendislik gibi uygulamalı bilim dallarında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin yaşadıkları zorlukların belirlenmesine gerekse uygulanan öğretim yöntemleri ve bunların etkililiği ile birlikte alternatif yaklaşımların değerlendirilmesinin araştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Buradan hareketle bu çalışmanın amacı ülkemizde diferansiyel denklemlerin öğretiminde kullanılan yaklaşımları ve karşılaşılan zorlukları öğretim elemanlarının görüşlerine dayalı olarak incelemektir.

Bu kapsamda bu çalışmanın problemleri şunlardır: Diferansiyel denklemlerin öğretiminde kullanılan yaklaşımlar nelerdir? Diferansiyel denklemlerin öğretiminde öğrencilerin karşılaştığı zorluklar nelerdir? Diferansiyel denklemlerim öğretimi ile ilgili öğretici görüşleri nelerdir?

Araştırmada öncelikle ülkemizin belli başlı üniversitelerinde okutulmakta olan adi diferansiyel denklemler derslerinin dönem, kapsam (içerik) ve kullanılan kaynaklar başlıkları üzerinden incelemesi yapılacaktır. Daha sonra kullanılan kaynaklardan ders kitabı olarak tercih edilen belli başlı kitapların içerik incelemesi yapılacaktır. Daha sonra üniversite seviyesindeki adi diferansiyel denklemler konusunun öğretiminde kullanılan yaklaşımlar ve yaşanan zorlukları belirlemek üzere üniversitelerin fen veya mühendislik fakültelerinde diferansiyel denklemler dersini yürüten ya da yürütmüş olan öğretim elemanlarına bu amaç doğrultusunda hazırlanan açık uçlu sorulardan oluşan görüş formu uygulanacaktır. Veri toplama araçlarından elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilecektir.

Beklenen/Geçici Sonuçlar

Mühendislik, fizik, matematik ve pek çok uygulamalı bilim dalında öğrenim gören öğrencilerin alanları ile ilgili karşılaştıkları bir problemi çözerken, diferansiyel denklemler kavramından nasıl yararlanacakları ve elde edilen çözümü nasıl yorumlayacakları diferansiyel denklemler öğretiminin konusunu oluşturmaktadır. Diferansiyel denklemlerin öğretimine ilişkin alan yazın incelendiğinde konu ile ilgili çalışmalarda artış görülmek ile birlikte diferansiyel denklemlerin öğretimine ilişkin araştırmalar

oldukça sınırlıdır. Konu ile ilgili ülkemizde yapılan çalışmalar ise oldukça sınırlı sayıdadır. Üniversitelerimizde verilen diferansiyel denklemlerin derslerinin öğretiminde kullanılan yaklaşımları ve karşılaşılan zorlukları öğretim elemanlarının görüşlerine dayalı olarak incelemeyi amaçlayan bu araştırma ile diferansiyel denklemler dersinin müfredatında ve pedagojisinde ortaya çıkabilecek farklı yanılı ve zorlukların belirlenmesi hususuna ışık tutulabileceği ve literatüre katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler

diferansiyel denklemler, öğretim yaklaşımları, öğrenci zorlukları

Kaynaklar

Allen, K. (2006). *Students' participation in a differential equations class: parametric reasoning to understand systems*. Unpublished doctoral dissertation. The Purdue University.

Akkuş, M. (2014). *Diferansiyel denklemler öğretimi için harmanlanmış öğrenme yöntemi*. Doktora tezi.

Arslan, S. (2008). Diferansiyel denklemlerin öğretiminde farklı yaklaşımlar ve nitel yaklaşımın gerekliliği. *Milli Eğitim Dergisi*, 179, 153-163.

Arslan, S. (2010a). Traditional Instruction of Differential Equations and Conceptual Learning. *Teaching Mathematics and Its Applications*, 29, 94-107.

Arslan, S. (2010b). Do students really understand what an ordinary differential equation is? *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, Vol. 41, No. 7, 873-888.

Gurbetoğlu, A. (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemleri.

<http://agurbetoglu.com/bilimselarastirma.html> Erişim Tarihi: 15.09.2017.

Jegdic, K. (2011) Teaching Partial Differential Equations Using Technology, *Proceedings of the 23rd International Conference on Technology in Collegiate Mathematics (ICTCM)*, Denver, CO.

Kwon, O. N. (2002). Conceptualizing the realistic mathematics education approach in the teaching and learning of ordinary differential equations. *Proceedings of the International Conference on the Teaching of Mathematics*, 2nd. Hersonissos, Crete, Greece.

Maat, S. M. ve Zakaria, E. (2011). Exploring Students' Understanding of Ordinary Differential Equations using Computer Algebraic System (CAS). *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10, 123-128.

Rasmussen, C. (1997). *Qualitative and numerical methods for analyzing differential equations: A case study of students' understandings and difficulties*. Unpublished doctoral dissertation. University of Maryland.

Rasmussen, C. (2001). New directions in differential equations: A framework for interpreting students' understandings and difficulties. *Journal of Mathematical Behavior*, 20, 55-87.

Rasmussen, C., & Kwon, O. N. (2007). An inquiry-oriented approach to undergraduate mathematics. *The Journal of Mathematical Behavior*, 26(3), 189-194.

Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.

Salem, A. and Abudiab, M. A. (2006) Teaching Differential Equations for Engineering Students: An Interactive Approach, *ASEE-GSW Conference*, Baton Rouge, LA, March 15-17.

Sevimli, E. (2016). Diferansiyel denklemlerin öğretiminde yaşanan zorluklar ve alternatif öğretim yaklaşımları. *Sakarya University Journal of Education*, 6/2 (Ağustos/August 2016) ss.154 171.

Slavit, D., Cooper, K., & LoFaro, T. (2002). Understanding of solution to differential equations through context, web-based simulations, and student discussion. *School Science and Mathematics*, December; *ProQuest Educ. J.*, 380-390.

Upton, S. D. (2004). *Students' solution strategies to differential equations problems in mathematical and nonmathematical contexts*. Unpublished doctoral dissertation. The Arizona State University.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.